

va de granota. «La Font de les Amoretes --- no és més que un bassal --- un *capbou* que baixa a flor d'aigua, remingolejant la cua sempre que hom s'hi acata, una aranya --- alguna salamandra ---» JSebPons (*Set Sivelles* 71.11). Sembla un cpt. de *cap* i *bou*, i no és incoherent la idea de 'el de cap gros com el d'un bou', però la formació és tan estranya (juxtaposada, quan no hi ha aposició sinó dependència d'idees) que crec que això no és veritat més que com a deformació per etim. pop. Tal com *paor* ha donat en ross. *pòu*, i el NL *Baó* (germ. BADON-) s'hi pronuncia *Bòu*, crec que aqueix mot deu venir d'un primitiu **cabaó* (pron. normalment *kbbJú*, i contret en *kbbJI* > *cabou*). Un igual del cast. *cabezón*, CAPITIONE; el *REW*₃ 1637 cataloga sota aquest ètimon it. *cavezzone*, fr. *caveçon*, al. *kappzaum* 'brida', Urbino *cavzon* 'ronsal', santand. i sanabr. *calzon* 'timó', Poitou *çepsō* 'capdamunt d'un camp'. No vénen d'ètimon gaire diferent el imarchig. i frl. *capiton*, 6-, it. *cavédine*, fr. dial. *cavaine*, oc. dial. *cabede* 'gobi (peix de cap gros)' (CAPITO, -TINE), *capdorn* 'cap-gros' (*DECat* II, 520b15 ss.), *cabot* 'gobi' (504b15 ss., però 'cap-gros' en tort. i oc.), aran. *cabòs* 'gobi'.

El qui ocupa el primer lloc en un organisme. El castellanisme-francesisme *jefe/xef* (i barbarisme *quefe*, amb femení la *quefa* o la *jefa*) es va reprimir i no ha de tornar a alçar el cap o la testa.

Hem retornat a «el *cap* del govern, el *cap* dels guàrdies, el *cap* dels consellers o dels regidors». Però encara era més idiomàtic: «el Conseller *en cap*» (*Dfa* 320a35); també el general *en cap* 'el generalíssim': «dos bàndols cadascun amb un *general en cap*, anomenat l'un *Alexandros* i l'altre *Darios*» com tradueix Carles Riba en el passatge de Plutarc, *Vides Paralleles*, tom IX, p. 35.1f.

Avui que en molts llocs hi ha dones que dirigeixen una col·lectivitat organitzada, això dóna una solució a la impossibilitat de dir 'la cap de tal organisme'. Però seria correcte i planer i catalaníssim dir, per exemple: «la metgessa *en cap* de...», «la infermera *en cap* de (tal hospital, tal clínica etc.)», «la mestra *en cap* de tal escola», «la cuinera *en cap* (en un gran hotel etc.)».

CAPA. Sobre *capell* (n.7) 'nuvolada que cobreix un cim' hauria convingut indicar que també s'ha usat *capèt* CAPPELLU amb aquest valor a la Vall d'Aran, en el curiós aforisme meteorològic «*Montcorbisó* à 't *capèt*./ deman dia bèt», relatiu al *Montcorbisó(n)*, gros cim damunt Viella, per a l'etim. del qual, MONTE COOPERTORE 'tapadet, més aviat cobert', veg. *PVArancGc*, s. v. *corbí*.

CARCANADA, estudiat s. v. *CARCANYELL* (deriv. del ll. tardà *CARCANNUM*), no el podíem documentar fins c. l'a. 1800 (B. de Maldà, i en cap dicc. fins al Belv.). N'hi ha, però, una aparició molt més antiga, i en una variant diferent que assenyala nova pista etim. en el *L. de Cuina de Sant Soví* (s. XIV): «Con se talla paguo --- Leve-n lo coll, --- arranca-li la coha, --- desobre lo crapó à altro tayll, --- leva-li l'anqua, --- e après fes de les anques tres trossos; e puy, de tot lo altre,

huberta la *carcarada*, del costat, ---» (*NCl*. cxv, 75, n. 6). Que no hem de pensar en err. tip. ni en error de còpia es prova pel fet de reaparèixer en la mateixa forma a p. 76.16, en context semblant parlant de grues, d'ànecs etc; i tan robust era el mot que ell és responsable de l'alteració de *còrpora* (77.13), en una variant *càrpora*, emprada també parlant de la carn d'aqueixos animals, a 76.4f.

Ja cridava jo l'atenció sobre el probable parentiu amb el cast. ant. *cárcado* 'cadàver d'un animal' (s. XIII, *DCEC* I, 676b23 i n. 16); i d'altra banda el NL *Carcanade* d'un molí de l'Aude (Cabardès). Ara bé, la -r- de dades medievals, més encara que cap al b. ll. *CARCANNUM* ens orienta cap al ll. vg. *CARCAR*, var. de *CARCER* 'càrcer, presó, empresonament' d'on 'vall reclosa', 'congost' que ha donat els nostres *Vallcarca*, *Vallcàrquera*; i si en *carcanada* la -n- pot ser fruit de la dissimilació de les dues -R-R- una altra dissim. haurà donat la -d- de *cárcado*, però d'altra banda ja ens porta cap al sentit topogràfic de *Vallcàrquera* el *Carcanade* del Cabardès, i llavors veiem que *Carcanet* i *Carcanières*, pobles i congostos de l'Alt Aude, arran del nostre Capcir, poden també resultar de la dissim. de *CARCAR*, més encara que del b. ll. *CARCANNUM*. Altrament amb *carcarada* del St. Soví no deixa d'haver-hi alguna relació amb el canvi sofert pel germ. KRUPP- en canviar-se en *CARPÓ*, mot que en el St. Soví apareix en variants *crapró* (76.5f.) i *capró* (76.15). Recordem encara *cabòs* i *carcassa*, estudiats en els nostres articles especials i el dedicat a *carcanyell*. Tot plegat i altres formes encara que allí hi arrenclero, ha vingut a formar un complex bastant indèstriable, en el qual poden haver influït els corrents etim. pre-romans, que ja hi suggereixo.

CASA. Encara que *casar* 'maridar' no està ben documentat en Llull (puix que només figura en l'ed. deturpada per Bonllabi *casat*, p. 6, *casament*, p. 47) ja existia en aquell temps, puix que Cervent es llança un cop a usar-lo: «ab Valor *casaran* Aragó», 89.91.

CASCAR. *Cascarines* que hi cito a II, 612b57 és ross. amb el sentit de 'arestes, bocinets': «En Q. va escorcollar --- al fons de la butxaca, i ens va ensenyar amb un grapat de *casarines* de vidre l'escaibre, que no desemparrava mai», JSebPons (*Set Sivelles* 88.3).

CATAU. En el *PVArancGc* examino la possibilitat d'una germanor amb el bearn. *catáu*, de significat ben diferent, puix que designa un arcaic carro rústic, gran i fondo, possiblement mot pre-romà amb conreació divergent de la idea d'"indret profund" (?).

CAU. En aquest article cal rectificar la inclusió (II, 639b29-35 i n. 3) de *caua* 'cornella', que no deu pas venir d'aquesta arrel ni del ll. *CAVUS*, sinó del pre-romà *KAUUA*, sorotàptic més que cèltic, que ha donat el fr. *choe*, *chouette*, *chouan*, i els cat. *caveca*, *gaús* (IV, 424), i *CUCALA* 'cornella', llista més completa d'aquests mots en *XIBECA*.